

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

גליון ”וישב” - (גליון 9 שנת תשע”ו, כג’ כסלו תשע”ו, 5, דצמבר, 2015)

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”וישב” - על ”חוקות אבותינו”

בשירו ”אחי גבורי התהלה”, מתאר דודו ברק (לחן: שייקה פייקוב), את דבריו של יונתן צעיר בנו של מתתיהו הכהן, אל אחיו:

...אחי גבורי

גבורי התהלה
לכם תפלתי העולה,

הבט גור ארניה הודה
עולם ומלואו לרגליך
חפה מעליך - הודה וכבודה
תספר אגדה אודותיך.

אחי הרביעי אלעזר
אל ארץ חרמון העפלת
מול נס האמה בראשו של החר
חרישית דמעוטיך גלגלת...

הפעם, נעסוק במאמרנו זה, בגבורת הרוח של מתתיהו ובניו - המכבים.

”מי לה’ אלי”, קרא מתתיהו הכהן ממשפחת חשמונאי, והרים את נס המרד במלכות יוון, שבראשה עמד המלך אנטיוכוס.

קריאתו המדוייקת של מתתיהו היתה: ”מי האיש החרד לתורת אלוהיו ומחזיק בבריתו - יבא אחריי”! אך במהלך השנים היא עברה תהליך של ”מודרניזציה” והפכה לסלוגן - מסר ”שיווקי” קצר וקליט יותר (חשמונאים א, פרק א).

מה גרם למתתיהו להרים את נס המרד?

פקידי המלך דרשו ממתתיהו להקריב קורבן לעבודה זרה ולהיות סמל ודוגמה לאנשי עירו מודעית (מודיעין).

ומה היתה תשובתו של מתתיהו?

אולי במקומות אחרים ובעמים אחרים מקובל לעבוד עבודה זרה, ענה מתתיהו לפקיד של המלך. אולם, ”לא כן אנכי ומשפחתי, כי לא נסור ימין ושמאל מאחרי חוקות אבותינו. חלילה לנו לשוב ממצוות ה’ אלוהינו ולהפר בריתו אתנו. לכן את דתי המלך לא נעשה, ואת חוקותינו לא נמיר בחוקות המלך” (שם).

הבה נבחן את הדברים לעומקם:

- ”חלילה לנו לשוב ממצוות ה’ אלוהינו ולהפר בריתו אתנו” - יש לנו ברית עם הקב”ה שגאל אותנו ממצרים, נתן לנו את התורה והושיב אותנו בארץ ישראל ומקיים אותנו כאן יום ליום למרות האויבים המקיפים אותנו. לא נפר את הברית עם הקב”ה ולא נעבוד לאל זר, לפסלים ואבנים, ענה ואמר מתתיהו.

לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי **"נקודה טובה"**

- "חלילה לנו לשוב ממצוות ה' אלוהינו" - כי הברית עם הקב"ה, באה לידי ביטוי בקיום מעטפת שלמה של מצוות וחוקים יומיומיים.
- "כי לא נסור ימין ושמאל מאחרי חוקות אבותינו" - זו המסורת המסורה לנו מאבותינו, מדור לדור, עד לדור מקבלי התורה בהר סיני.

ונעבור ממתתיהו הכהן, אל אהרון הכהן...

בחנוכת המשכן, הביאו כל נשיאי השבטים את קורבנותיהם ואילו שבט לוי לא נצטווה בכך. וכשראה זאת אהרון הכהן הגדול, חלשה דעתו. ענה ואמר לו הקדוש ברוך: אל תדאג, **חלקד, גדול משלהם**, שאתה מדליק ומטיב את הנרות, במנורת המשכן בכל לילה (על פי רש"י, במדבר ח, א).

לשם מה דלקה המנורה במשכן ובמקדש בשעות הלילה והרי לא היה שם אף אחד כדי ליהנות מן האור. והקב"ה וודאי אינו זקוק לאור זה.

תשובתם של חז"ל היא, שאור המנורה הינו אור רוחני המסמל את השראת שכינתו של הקב"ה בעולם. זאת ועוד. בכל ערב היה הכהן ממלא את אותה כמות שמן בכל הנרות, אך בעוד ששאר הנרות היו כבים בבוקר, היה הנר המערבי ממשיך לבעור גבם במשך כל היום. וכך, מידי יום ביומו.

וכל כך למה? **"עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל"** (שבת כב, ע"ב)

הנס הזה היה התקיים מידי יום ביומו, כדי להודיע לישראל ולעולם כולו, שהקב"ה משרה את שכינתו בישראל ושהברית בין הקב"ה לעמו ישראל עליה הכריז מתתיהו (ראה בראש דברנו), חיה וקיימת.

עם פטירתו של הכהן הגדול שמעון הצדיק, הפסיק הנס הזה את קביעותו והנר המערבי היה "פעמים דולק פעמים כבה" (יומא ט, ע"א).

ללמדך, שכאשר בני ישראל אינם שומרים את חלקם בקיום הברית כראוי והמצב הרוחני של העם אינו כראוי והם אינם הולכים בחוקות אבותיהם, הקב"ה מאותת להם והשכינה עוברת למצב נסתר. מצב בו הניסים אינם כה גלויים ובמשורה (ח"ו)...

התורה רואה בכך את המוביל והמנהיג הרוחני של העם. הוא אחראי להכנה, להדרכה ולחינוך שירוממו את העם ויביאו אותו לכך שיהיה ראוי שתשרה בו השכינה. זה חלקו וזה תפקידו. ולכן, **"חלקד, גדול משלהם"** - חלקו גדול, אף מחלקם של שאר הנשיאים.

גבורתם הפיזית של המכבים - **אחינו גבורי הַתְּהִלָּה** בשדה המערכה ינקה את כוחה מגבורת הרוח. וכך, לאחר שנים בהם נר המערבי הניסי היה כבה יחד עם חבריו, שנים בהם הנס התעמעם והשכינה שרתה בישראל באופן נסתר יותר, החזירו המכבים בגבורתם הרוחנית, את **השמירה על חוקות אבותינו** אל התודעה הציבורית והקב"ה גמל להם בנס פך השמן, נס החוזר ומעיד על הברית באופן גלוי, **"להודיע שחזרו לחיבתן הראשונה"** (פני יהושע, שבת).

האם היבט זה של שמירה על חוקות אבותינו, אכן רלבנטי לימינו?

הסיכוי שמישהו מאתנו יפגוש מחר בבוקר ברחוב, יווני חמוש שידרוש ממנו להשתחוות לפסל או לעבוד עבודה זרה, אינו כה גדול (ברוך ה'...). אבל, בתרבות המקיפה אותנו, ישנן לא אחת קריאות גלויות או נסתרות, הקוראת (או "רומזות") לנו **לסור** (חס וחלילה...) **מאחורי חוקות אבותינו...**

ולכן, מן הראוי שנהיה קשובים לסביבתנו ונחליט (אנחנו נחליט...) מה מתאים לנו להכניס "פנימה" ומה לא...

והנה כמה דוגמאות:

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

1. **השופינג כערך** - פעם קנינו, כי היינו צריכים את המוצר. אולם היום, הפרסומות מעודדות אותנו לקנות כי זה סמל סטטוס ומותג, כי יש מבצע והזדמנות, או סתם כי זה כיף...
2. **”קוקה קולה הוא טעם החיים”**, **טוען היצרן** - גם אם נאמר שזה טעים ובריא, האם זהו אכן “טעם החיים” האמיתי?!
3. **”בשבילי הכוכב זה אתה”**, אומרת חברת הסלולר. ולכן, מגיע לך הכל... האם אכן, הכל “מגיע” לי?!
4. **התא המשפחתי** היה מאז ומעולם ערך מקודש ביהדות בפרט ובתרבות הכללית בכלל. והנה לאחרונה, שינו חלק ממובילי דעת הקהל את טעמם והם מקדמים בכלי התקשורת ובתרבות המודרנית תפיסות “אחרות” של תא משפחתי “אלטרנטיבי” מסוגים שונים.
5. **אפקט הנרדף**: באופן טבעי אנו מזדהים בסרטים עם הנרדף, בתקווה שיצליח להימלט מרודפיו. אולם, לא פעם הנרדף הוא “האיש הרע” וכך אנו מוצאים את עצמנו מזדהים עם פושע מרושע ואזי הגבולות בין טוב ובין רע אצלנו (ואצל ילדינו הצעירים והרכים...), עלולים להיטשטש משהו...

והעולה מדברינו, שהתרבות הינה צרכנות. ועלינו להיות צרכנים “נבונים” וסלקטיביים יותר.

והנה דוגמה למה ש”צרכנות” לא שקולה, יכולה לעשות. בשנת 1976 עם מותו של מאו טסה טונג - מנהיגה של סין העממית, הפך דג שיאופינג ליורשו בהנהגת המדינה. תחת הנהגתו בוצעה שורה שלמה של רפורמות כלכליות וסין נפתחה למסחר ענף עם מדינות המערב. מסחר שכתוצאה ממנו היא התחזקה מאד מבחינה כלכלית.

פתיחתה של סין אל המערב, אל המסחר החופשי ואל המודרניזציה, הביאה בכנפיה גם את התרבות המערבית בבת אחת, לאחר עשרות שנים של שלטון קומוניסטי מחמיר. התוצאה היא, שכיום גדל ברחבי סין דור “מערבי” ההולך ומתנתק ממורשתו ומתרבות אבותיו.

האם נדע אנו לשמור על “**חוקות אבותינו**” בעידן של תמורות והתחדשות, בעידן של תרבות מערבית. תרבות אשר בצד שמירה על נורמות חשובות של ערכי חירות ומוסר, חופש וזכויות אדם, נותנת מקום גם לדברים שאינם “מתאימים” לנו?!

בידינו הדבר...

”אחי גִבּוּרֵי הַתְּהֵלָה, לָכֵם (עליכם או אולי לְאוֹרְכֵם) תִּפְלְתִי הָעוֹלָה”.

ומהי תפילתי? יהי רצון שנלמד מכם את גבורת הרוח והמעש ונדע ליישם אותה בכל שטחי חיינו .

הברכת שבת שלום וחנוכה שמח
שמח כול

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה. ניתן לפנות למייל: nekudatova.roth@gmail.com

ארכיון “נקודה טובה”: http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ”ל.

אהבת? הפץ בין חבריך